

УДК 796.81

Огарь Г. О.

ORCID 0000-0002-7039-5365

Старший викладач кафедри одноборств, фехтування і силових видів спорту,
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
(м. Харків, Україна) E-mail: gena.ogar@gmail.com

Кривенцова І. В.ORCID 0000-0001-6931-3978
Scopus-Author ID 57194708555

Кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри одноборств, фехтування і силових видів спорту,
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
(м. Харків, Україна) E-mail: Kriventsova.ira@ukr.net

Лющенко Є. Є.

ORCID 0000-0002-8604-6370

Магістрант,
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
(м. Харків, Україна) E-mail: zhekabeka210890@gmail.com

АНАЛІЗ ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОВІДНИХ БОРЦІВ ВІЛЬНОГО СТИЛЮ

Мета дослідження. Аналіз техніко-тактичної підготовленості півфіналістів і фіналістів чемпіонатів світу та України з вільної боротьби.

Методологія. Методологія досліджуваного питання базується на ряді теоретичних і практичних методів дослідження, а саме: аналізі й узагальненні теоретичних джерел, педагогічних спостереженнях, аналізі відеоматеріалів змагальних поєдинків, методах математичної статистики.

Наукова новизна дослідження. Після останніх змін у правилах змагань вперше проведено порівняльний аналіз показників змагальної діяльності провідних борців світу та України; визначені рейтингові значення найбільш ефективних технічних дій кращих борців світу та України у боротьбі в стійці та партері.

Висновки. Аналіз показників техніко-тактичної майстерності півфіналістів і фіналістів чемпіонатів світу та України у стійці показав, що переможці у більшості сутичок ведуть активнішу боротьбу, ніж опоненти, нав'язуючи свою манеру ведення поєдинку. Переможці більш активні в діях у першому періоді, а переможені – у другому. Поєдинки світової першості більш напружені, відрізняються вищою конкуренцією суперників. Реалізаційна ефективність техніко-тактичних дій учасників чемпіонату світу вища. Побудовано рейтинг виконання прийомів у стійці: 1) проходи в одну ногу; 2) витиснення суперника за килим; 3) переводи в партер без захоплення ніг суперника; 4) проходи в дві ноги; 5) кидки, оцінені в 4 бали. За показниками, більш активними і результативними були учасники чемпіонату України ($p < 0,05$). За реалізаційною ефективністю кращими виявились провідні світові борці ($p < 0,05$). Визначено світовий рейтинг ефективності технічних дій у партері: 1) переворот накатом; 2) переворот зі схрещеним захопленням ніг; 3) інші перевороти; 4) виходи угору з положення нижнього. На чемпіонаті України: 3) виходи угору; 4) інші перевороти. На світовому чемпіонаті борці володіють більш різноманітною технікою боротьби в партері.

Ключові слова: борці, вільного стилю, змагальна, діяльність, техніко-тактична підготовленість, технічні дії, стійка, партер.

Постановка проблеми. Актуальність. Спостереження за змагальною діяльністю борців вільного стилю вищої кваліфікації показують, що за останні роки інтенсивність сутичок на змаганнях високого рівня значно зросла. Правила змагань постійно удосконалюються. Це вимагає від спортсменів активно діяти протягом усієї сутички. Пасивне ведення боротьби карається судьями вже на початку поєдинку, якщо спортсмени не роблять реальних спроб атаки. За сучасними правилами, перший період не може

закінчитись з нульовим рахунком. У зв'язку з цим, високі вимоги висуваються не тільки до фізичної, а й до техніко-тактичної підготовленості борців. Разом зі зміною та нововведеннями у правилах змагань змінюється й техніко-тактична підготовленість борців. Всі ці аспекти впливають на методику різних складових підготовки спортсменів. Саме так відбувається діалектика спортивної боротьби. Через це необхідно постійно вивчати й досліджувати усі нові тенденції у світовій спортивній боротьбі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Сьогодні працює багато дослідників, які вивчають чисельні аспекти змагальної діяльності у різних видах спортивної боротьби. Так, Н. В. Бойченко, Р. І. Белянінов (2017) проаналізували й узагальнили, за наявними на сьогодні дослідженнями, показники змагальної діяльності у спортивній боротьбі, переважно в частині стратегії і тактики. Результати участі борців різних країн на чемпіонаті Європи 2018 року досліджували В. І. Шандригось, В. В. Яременко, Р. В. Первачук (2018). У їхній роботі вперше аналізуються результати чемпіонату Європи з вільної боротьби після зміни у правилах змагань щодо збільшення чисельності вагових категорій до десяти. Вони акцентують на необхідності підвищення результативності змагальних поєдинків. Дослідники Г. О. Огарь, В. Д. Середя (2019) зробили порівняльний аналіз інтенсивності змагальних сутичок за участю кращих світових і вітчизняних юних борців, на основі вивчення матеріалів чемпіонатів світу і України серед кадетів 2019 року. Виявили недостатній рівень спеціальної витривалості вітчизняних юних спортсменів. У роботі П. Бартіка, Н. В. Бойченко, М. М. Куриленко (2014) наголошується на необхідності регулярно здійснювати відеозапис і стенографування змагальних сутичок для об'єктивного визначення змін параметрів техніко-тактичної майстерності борців.

Аналіз діяльності провідних борців вільного стилю на змаганнях найвищих рівнів надає краще розуміння арсеналу технічних дій боротьби і його місця у специфіці навчально-тренувального процесу.

Робота виконана відповідно до плану НДР кафедри одноборств, фехтування і силових видів спорту ХНПУ імені Г.С. Сковороди за темою: «Оздоровчі технології фізичного виховання та вдосконалення спортивного тренування в одноборствах і силових видах спорту» № державної реєстрації 0120U104252.

Мета дослідження. Провести аналіз техніко-тактичної підготовленості учасників півфіналів і фіналів чемпіонатів світу та України з вільної боротьби.

Методологія. Методологія досліджуваного питання базується на ряді теоретичних і практичних методів дослідження, таких як: аналіз і узагальнення теоретичних джерел, педагогічні спостереження, аналіз відеоматеріалів змагальних поєдинків, методи математичної статистики отриманих результатів.

Наукова новизна дослідження полягає у проведенні, вперше після останніх змін в правилах змагань, порівняльного аналізу показників змагальної діяльності провідних борців світу та України; визначенні рейтингового значення найбільш ефективних технічних дій, які виконують кращі борці світу та України у боротьбі в стійці та партері.

Результати дослідження. Дослідження було побудоване на основі аналізу змагальних поєдинків борців вільного стилю на чемпіонаті України, що був проведений 10-12 липня 2019 року та чемпіонаті світу, який відбувся 14-22 вересня 2019 року. Проаналізовані півфінальні та фінальні поєдинки цих змагань. Досліджувались наступні показники змагальної діяльності спортсменів:

- активність борців під час поєдинку, яка визначалась за кількістю реальних спроб виконання технічних дій;
- результативність, яка визначалась за кількістю виконаних технічних дій оцінених суддями;
- реалізаційна ефективність техніко-тактичної підготовленості (відсоткове співвідношення кількості вдалих спроб до загальної кількості спроб виконаних спортсменом);
- рейтинг технічних дій, які виконали півфіналісти і фіналісти чемпіонатів світу та України з вільної боротьби 2019 року.

Таблиця 1

Показники техніко-тактичної підготовленості у стійці півфіналістів і фіналістів чемпіонату світу з вільної боротьби 2019 року

№ з/п	Показник	Переможець		Переможений	
		1 період	2 період	1 період	2 період
1	Активність	43	34	25	42
2	Результативність	32	24	19	27
3	Реалізаційна ефективність	74,4%	70,6%	76%	64,3%
4	Активність	77		67	
5	Результативність	56		46	
6	Реалізаційна ефективність	72,7%		68,7%	
7	Активність	144			
8	Результативність	102			
9	Реалізаційна ефективність	70,8%			
10	Бали за пасивне ведення	8	-	2	1

Аналіз дослідження змагальних сутичок півфіналістів і фіналістів чемпіонату світу з вільної боротьби 2019 року показав, що провідні борці світу переважно активно ведуть змагальні поєдинки, відповідно до вимог сучасних правил (Табл. 1). Було досліджено 29 сутичок півфіналістів і фіналістів чемпіонату світу, в яких борці зробили 144 спроби виконання технічних дій у стійці. Причому, 77 спроб зробили переможці, а 67 спроб виконали переможені. Переможці більш активні були в першому періоді (43 спроби) ніж у другому (34 спроби), а переможені навпаки, в першому періоді зробили 25 спроб виконати технічну дію, а в другому – 42. Це пояснюється намаганням спортсменів переломити хід поєдинку, коли вони програють по ходу сутички.

Переможці поєдинків показали дещо кращу реалізаційну ефективність, 72, 7% проти 68,7% у переможених. Взагалі, півфіналісти і фіналісти чемпіонату світу в 29-ти сутичках виконали 102 оцінені технічні дії, а їх реалізаційна ефективність склала 70,8%.

На чемпіонаті України було досліджено 28 півфінальних і фінальних поєдинків у яких спортсмени 131 раз намагались виконати прийоми у стійці, з яких судьями було оцінено 86 технічних дій (Табл. 2.). Переможці виконали 77 спроб, 56 з яких були вдалими. Борці, які потерпіли поразку з 67 спроб, оцінені дії зробили у 46 випадках. При аналізі активності були отримані результати подібні результатам аналізу поєдинків чемпіонату світу, переможці були більш активні у першій половині сутички ніж у другій (41 проти 34), а переможені, навпаки у першій частині поєдинку були менш активними ніж у другій (20 проти 36).

Реалізаційна ефективність борців, які перемогли у змагальних поєдинках суттєво перевищує даний показник переможених спортсменів (74,7% проти 53,6%). Це свідчить, що у півфіналах і фіналах чемпіонату світу більш висока конкуренція ніж на чемпіонаті України. Загальний показник реалізаційної ефективності учасників чемпіонату України складає 65,6%, що на 5,2% поступається показнику отриманому на чемпіонаті світу (70,8%).

Таблиця 2

**Показники техніко-тактичної підготовленості у стійці
півфіналістів й фіналістів чемпіонату України з вільної боротьби 2019 року**

№	Показник	Переможець		Переможений	
		1 період	2 період	1 період	2 період
1	Активність	41	34	20	36
2	Результативність	31	25	11	19
3	Реалізаційна ефективність	75,6 %	73,5%	55,0%	52,8%
4	Активність	75		56	
5	Результативність	56		30	
6	Реалізаційна ефективність	74,7%		53,6%	
7	Активність	131			
8	Результативність	86			
9	Реалізаційна ефективність	65,6%			
10	Бали за пасивне ведення	7	2	4	1

Дослідження технічного арсеналу учасників чемпіонатів світу і України в стійці (Табл. 3.) виявив значну долю прийомів із захопленням ніг, яка складає 53,93% на світовій першості, та 47,67% на національному чемпіонаті. З них, кількість технічних дій після проходу в одну ногу значно перевищує кількість прийомів після проходу в дві ноги (45,1% проти 8,83% на чемпіонаті світу; 38,37 після 9,3% на чемпіонаті Європи).

Таблиця 3

**Рейтинг технічних дій у стійці півфіналістів й фіналістів чемпіонату світу та України
з вільної боротьби 2019 року**

№ з/п	Технічна дія	ЧС		ЧУ	
		Кількість	%	Кількість	%
1	Прохід в одну ногу	46	45,10%	33	38,37%
2	Витиснення за килим	27	26,47%	28	32,56%
3	Переводи в партер	13	12,74%	13	15,12%
5	Прохід в дві ноги	9	8,83%	8	9,3%
6	Кидки (4 бали)	7	6,86%	4	4,65%
7	Загальна кількість оцінених дій	102	100%	86	100%

Суттєвий внесок в перемозі спортсменів має витіснення суперника за зону пасивності, що оцінюється в один виграшний бал. Учасники чемпіонату світу заробили таким чином 27 балів, що склало 26,47% від загальної кількості технічних дій. На чемпіонаті України цей показник дорівнює 32,56%. Переводів у партер без допомоги ніг або захопленя за ноги борці виконали: на чемпіонаті світу – 12,74%, на чемпіонаті України – 15,12%. Найменше було виконано кидків, які були оцінені в чотири бали: на світовій першості – 6,86%, на національній – 4,65%.

Аналіз техніко-тактичної підготовленості в партері півфіналістів і фіналістів чемпіонату світу виявив значно меншу активність і результативність ніж у стійці. Борці 32 рази пробували виконати технічні прийоми в партері, з яких 22 були вдалими. У переможців ці показники були, відповідно: 25 і 18 разів, а у переможених: 7 і 4 рази. У першому періоді переможці зробили 9 дій при 12 спробах, у другому – 9 при 13 спробах. Борці, які програли сутички, в першій половині зробили одну дію з двох, у другій – 3 з п'яти. У переможених спортсменів спостерігається невеликий підйом активності у другій частині сутички, як і при дослідженні активності у стійці деякі борці намагались наздогнати суперника в рахунку.

Таблиця 4

**Показники техніко-тактичної підготовленості в партері
півфіналістів й фіналістів чемпіонату світу з вільної боротьби 2019 року**

№	Показник	Переможець		Переможений	
		1 період	2 період	1 період	2 період
1	Активність	12	13	2	5
2	Результативність	9	9	1	3
3	Реалізаційна ефективність	75,0%	69,2%	50,0%	60,0%
4	Активність	25		7	
5	Результативність	18		4	
6	Реалізаційна ефективність	72,0%		57,1%	
7	Активність	32			
8	Результативність	22			
9	Реалізаційна ефективність	68,8%			

Реалізаційна ефективність у переможців протягом сутички незначно зменшується: перший період – 75%; другий – 69,2%, скоріш за все позначається втомом і намагання утримати рахунок, тому спортсмени не ризикують робити технічні прийоми, а діють, коли впевнені в успіху. Борці, які програли в сутичках навпаки, більш результативні у другій частині поєдинку (60% проти 50% у першій половині поєдинку). Реалізаційна ефективність за сутичку у переможців склала 72%, а у переможених – 57,1%. Це показує суттєву перевагу реалізаційної ефективності перших на 14,9%. Загальний показник реалізаційної ефективності півфіналістів і фіналістів чемпіонату світу в боротьбі у партері дорівнює 68,8%.

У Табл. 5. наведені результати дослідження техніко-тактичної підготовленості в партері півфіналістів і фіналістів чемпіонату України, де видно, що переможці значно більше спроб і дій виконують у першому періоді поєдинку (26 спроб, 18 вдалих дій), у другому показники знижуються (11 спроб, 6 оцінених дій). Переможені борці у другому періоді активізуються, намагаючи відігратись і їх показник активності збільшується (перший період – 2 спроби, другий – 9 спроб).

Таблиця 5

**Показники техніко-тактичної підготовленості в партері півфіналістів і фіналістів
чемпіонату України з вільної боротьби 2019 року**

№	Показник	Переможець		Переможений	
		1 період	2 період	1 період	2 період
1	Активність	26	11	2	9
2	Результативність	18	6	1	3
3	Реалізаційна ефективність	69,2%	54,5%	50,0%	33,3%
4	Активність	37		11	
5	Результативність	24		4	
6	Реалізаційна ефективність	64,9%		36,4%	
7	Активність	48			
8	Результативність	28			
9	Реалізаційна ефективність	58,3%			

Реалізаційна ефективність знижується у другому періоді (перший період – 50,0%, другий – 33,3%). Помітна значна перевага переможців над переможеними за показником реалізаційної ефективності за сутичку (переможці – 64,9%, переможені – 36,4%). Спостерігається перевага переможців над переможеними на 28,5%, цей показник значно більший ніж на чемпіонаті світу (14,9%). Загальний показник реалізаційної ефективності учасників національної першості (58,3%) поступається на 10,5% аналогічному показнику отриманому при аналізі показників техніко-тактичної майстерності на чемпіонаті світу.

Таблиця 6

**Рейтинг технічних дій в партері проведених півфіналістами і фіналістами
чемпіонатів світу та України з вільної боротьби**

№ з/п	Технічна дія	ЧС		ЧУ	
		Кількість	%	Кількість	%
1	Переворот накатом	11	50,0%	22	78,58%
2	Переворот схрещенням ніг	5	22,72%	3	10,71%
3	Інші перевороти	4	18,19%	1	3,57%
4	Вихід знизу	2	9,09%	2	7,14%
5	Загальна кількість оцінених дій	22	100%	28	100%

Аналіз арсеналу техніко-тактичних дій в партері учасників півфінальних і фінальних поєдинків чемпіонатів світу та України показав, що і на чемпіонаті світу, і на національному чемпіонаті найбільш популярним та ефективним є переворот накатом. 50% цих дій виконали спортсмени на чемпіонаті світу і 78,58% – на чемпіонаті України. Учасники світової першості показують більш різноманітну техніку боротьби в партері, не зважаючи на домінування перевороту накатом. Так, переворот схрещеним захопленням ніг виконали у 22,7% випадків, 18,19% було виконано інших переворотів, оцінених у 2 бали. 9,9% з загальної кількості виконаних дій у партері припадає на виходи з положення нижнього у положення зверху в партері, що оцінюється в 1 виграшний бал. На чемпіонаті України спортсмени виконали значно меншу кількість інших дій у порівнянні з переворотом накатом: переворот схрещеним захопленням ніг – 10,17%; інших переворотів – 3,57%; виходів нагору – 7,14%.

Результати даного дослідження частково підтверджують і доповнюють результати попередніх досліджень інших авторів: про індивідуалізацію технічної підготовленості у спортивній боротьбі (В. І. Шандригось, 2015; К. В. Ананченко із співавторами, 2018); про дослідження змагальної діяльності у видах спортивної боротьби (Н. В. Бойченко, Р. І. Белянінов, 2017; В. І. Шандригось, В. В. Яременко, Р. В. Первачук, 2018); Про вдосконалення підготовленості борців (С. Л. Пакулін, К. В. Ананченко, Є. В. Ручка, 2016; Є. В. Ручка, 2016).

Висновки. Аналіз показників техніко-тактичної майстерності півфіналістів і фіналістів чемпіонатів світу та України у стійці показав, що переможці у більшості сутичок ведуть активнішу боротьбу, ніж опоненти, нав'язуючи свою манеру ведення поєдинку. Переможці більш активні в діях у першому періоді, а переможені у другому, намагаючись відігратися. Поєдинки світової першості більш напружені, відрізняються вищою конкуренцією суперників ніж на національному чемпіонаті. Реалізаційна ефективність техніко-тактичних дій учасників чемпіонату світу декілька краща ніж у борців, які боролись на чемпіонаті України. Побудовано рейтинг виконання прийомів у стійці: 1 місце – проходи в одну ногу, як на чемпіонаті світу, так і на чемпіонаті України; 2 місце – витиснення суперника за килим; 3 місце – переводи в партер без захоплення ніг суперника; 4 місце – проходи в дві ноги; на 5 місці – кидки, оцінені в 4 бали.

Результати аналізу техніко-тактичної майстерності в партері за показниками активності й результативності виявились майже подібними результатам аналізу в стійці. За показниками, більш активними і результативними були учасники чемпіонату України ($p < 0,05$). За реалізаційною ефективністю кращими виявились провідні світові борці ($p < 0,05$). Визначено світовий рейтинг ефективності технічних дій у партері: на 1 місці – переворот накатом; на 2 місці – переворот зі схрещеним захопленням ніг; на 3 місці – інші перевороти; 4 місце – виходи угору з положення нижнього. На чемпіонаті України: 1 місце – переворот накатом; 2 місце – переворот зі схрещеним захопленням ніг; 3 місце – виходи угору; на 4 місці – інші перевороти. Борці вільного стилю-учасники світового чемпіонату мають більш різноманітну техніку боротьби в партері.

Вважаємо, що за допомогою детального аналізу технічних дій борців вільного стилю на змаганнях високого рівня, тренери мають можливість більш ретельно спланувати завдання у навчально-тренувальному процесі. У перспективі досліджень, подальший аналіз сучасних змагань.

References

1. Ананченко К. В., Перебийніс В. Б., Пакулін С. Л., Маханьков Г. І. Педагогічні аспекти удосконалення та індивідуалізація техніко-тактичної підготовки дзюдоїстів-ветеранів. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*. 2018. №8 (102). С. 6-13.
Ananchenko, K.V., Perebinyis, V.B., Pakulin, S.L., & Makhankov, H.I. (2018). Pedagogical aspects of improvement and individualization of technical and tactical training of veteran judokas. [Pedagogical aspects of improvement and individualization of technical and tactical training of veteran judokas.]. *Naukovyy chasopys NPU imeni M.P. Dragomanova – Scientific journal of National Pedagogical Dragomanov University*, 8(102), 6-13.
2. Бартік П., Бойченко Н.В., Куриленко М.М. Особливості змагальної діяльності в спортивній боротьбі. *Проблеми і перспективи розвитку спортивних ігор і єдиноборств в вищих навчальних закладах*. 2014. 1. С. 18-22.
Bartik, P., Boychenko, N.V., & Kurylenko, M.M. (2014). Osoblyvosti zmahalnoi diialnosti v sportyvni borotbi [Features of competitive activity in wrestling]. *Problemy i perspektivy rozvitiya, sportivnikh igr i yedinoborstv v vysshikh uchebnykh zavedeniyakh – Problems and prospects for the development of sports games and single combats in higher educational institutions*, 1. 18-22.
3. Бойченко Н.В., Белянінов Р.І. Показники змагальної діяльності борців. *Єдиноборства*. 2017. №3. С.23-26.
Boychenko, N.V. & Byelyaninov, R.I. (2017). Pokaznyky zmahalnoi diialnosti bortsiv. [Indicators of competitive activity of wrestlers]. *Yedynoborstva – Martial arts*, 3, 23-26.
4. Бойченко Н.В., Гринь Л.В. Техніко-тактичні показники змагальної діяльності єдиноборців. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2011. №1. С. 10-13.
Boychenko, N.V., & Hryn, L.V. (2011). Tekhniko-taktychni pokaznyky zmahalnoi diialnosti yedynobortsiv. [Technical and tactical indicators of competitive activity of wrestlers]. *Pedahohika, psykhohiia ta medyko-biologichni problemy fizychnoho vykhovannia i sportu – Pedagogy, psychology and medical and biological problems of physical education and sports*, 1, 10-13.
5. Огарь Г.О., Середа В.Д. Дослідження інтенсивності змагальних поєдинків юних борців вільного стилю. *Єдиноборства*. 2019. № 4(14), 62-71.
Ogar, H.O. & Sereda, V.D. (2019). Doslidzhennia intensyvnosti zmahalnykh poiedynkiv yunyk bortsiv vilnoho styliu [A study of the intensity of competitive fights of young freestyle wrestlers]. *Yedynoborstva – Martial arts*, 4(14), 62-71.
6. Пакулін С. Л., Ананченко К. В., Ручка Є. В. Вдосконалення техніко-тактичної та психологічної підготовки борців вільного стилю. *Траектория науки. Електронний научний журнал*. 2016. №2(12). С. 9.1-9.12.
Pakulin, S.L., Ananchenko, K.V. & Ruchka, Ye.V. (2016) Vdoskonalennia tekhniko-taktychnoi ta psykhohichnoi pidhotovky bortsiv vilnoho styliu [Improving technical, tactical and psychological training of freestyle wrestlers]. *Trayektoriya nauki. Elektronnyy nauchnyy zhurnal – The trajectory of science. Electronic scientific journal*, 2(12), 9.1-9.12.
7. Ручка Є.В. Удосконалення підготовки юних борців в умовах динамічного розвитку вільної боротьби. *Траектория науки. Електронний научний журнал*. 2016. №2(7). С.5.51-5.56.
Ruchka, Ye.V. (2016). Udoskonalennia pidhotovky yunyk bortsiv v umovakh dynamichnoho rozvytku vilnoi borotby [Improving the training of young wrestlers in the dynamic development of freestyle wrestling]. *Trayektoriya nauki. Elektronnyy nauchnyy zhurnal – The trajectory of science. Electronic scientific journal*, 2(7), 5.51-5.56.
8. Шандригось В. І. Індивідуалізація технічної підготовки юних борців вільного стилю. *Спортивна наука України*. 2015. 5(69). С. 44-48.
Shandryhos, V.I. (2015). Indyvidualizatsiia tekhnichnoi pidhotovky yunyk bortsiv vilnoho styliu. [Individualization of technical training of young freestyle wrestlers]. *Sportyvna nauka Ukrainy – Sports science of Ukraine*. №5(69), 44-48.
9. Шандригось В. І., Яременко В. В., Первачук Р. В. Аналіз виступів борців різних країн на чемпіонаті Європи 2018 року з вільної боротьби серед чоловіків. *Єдиноборства*. 2018. 4(10). С. 80-90.
Shandryhos, V.I., Yaremenko, V.V. & Pervachuk, R.V. (2018). Analiz vystupiv bortsiv riznykh krain na chempionati Yevropy 2018 roku z vilnoi borotby sered cholovikiv [Analysis of the performances of wrestlers from different countries at the 2018 European Men's Wrestling Championship]. *Yedynoborstva – Martial arts*, 4(10), 80-90.

Ogar G.

ORCID 0000-0002-7039-5365

Senior lecturer
of the Department of Martial Arts, Fencing and Endurance Sports,
H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University
(Kharkiv, Ukraine) E-mail: gena.ogar@gmail.com

Kriventsova I.

ORCID: 0000-0001-6931-3978
Scopus-Author ID 57194708555

Ph.D. in Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Head of the Department of Martial Arts, Fencing and Endurance Sports,
H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University
(Kharkiv, Ukraine) E-mail: Kriventsova.ira@ukr.net

Ilyushchenko E.

ORCID 0000-0002-8604-6370

Master student
of H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University
(Kharkiv, Ukraine) E-mail: zhekabeka210890@gmail.com

THE ANALYSIS OF THE COMPETITIVE ACTIVITIES OF ELITE FREESTYLE WRESTLERS

The aim of the study is the analysis of technical and tactical training of semi-finalists and finalists of world and Ukrainian championships in freestyle wrestling.

Methodology. The methodology of the research issue bases on the following theoretical and practical research methods: analysis and generalization of theoretical sources, pedagogical observations, analysis of video materials of competitive fights, methods of mathematical statistics.

The scientific novelty of the research. The latest changes in the competition's rules stipulate the following: the comparative analysis of the world and Ukrainian elite wrestlers' performance done for the first time; the rating values of the most effective technical actions of the world and Ukrainian elite wrestlers in standing wrestling and on the ground wrestling.

Conclusions. The analysis of the technical and tactical skills of the semi-finalists and finalists of the world and Ukrainian championships in the standing wrestling demonstrated that the winners in most fights are more active than opponents, imposing their fighting manner. The winners are more active in the actions in the first period, as well as the losers in the second. World Cup fights are more intense, have higher competition among rivals. The implementation efficiency of the technical and tactical actions of the World Cup participants is higher. The rating of performance actions in the standing wrestling is following: 1) passages in one leg; 2) pushing the rival outside the carpet; 3) puts into the ground without grabbing the rival's legs; 4) passages in two legs; 5) throws, estimated at 4 points. The Ukrainian championship participants were more active and productive ($p < 0,05$) according to the indicators. The world elite wrestlers were better in efficiency realization ($p < 0,05$). The world rating of technical actions efficiency on the ground wrestling is following: 1) fall over by rolling; 2) fall over with crossed legs; 3) other fall overs; 4) up from the lower position. At the championship of Ukraine: 3) other fall overs; 4) other fall overs. The wrestlers at the World Championship have a more diverse technique of wrestling on the ground.

Key words: wrestlers, freestyle, competitive, activity, technical and tactical training, technical actions, standing, on the ground.

Стаття надійшла до редакції 17.10.2020 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор А. О. Міненко